

بررسی راهکارهای اکولوژیک برای حفاظت و بازسازی ذخایر آزاد ماهیان بومی ایران

اصغر عبدلی و حمید نیک سیرت

گروه تنوع زیستی و مدیریت اکوسیستم ها؛ پژوهشکده علوم محیطی؛ دانشگاه شهید بهشتی

علیرغم پژوهشهای متعددی که بر روی جنبه های مختلف آزاد ماهیان بومی ایران انجام گرفته است ولی به جنبه های اکولوژیکی آنها که می تواند در حفظ نسل آنها کمک نماید کمتر توجه شده است. در مقاله حاضر وضعیت گونه قزل آلائی قهوه ای *Salmo trutta* که تحت عناوین ماهی آزاد دریای خزر (فرم مهاجر) و قزل آلائی خال قرمز (ساکن رودخانه) نامیده می شوند بررسی شده است. این گونه دارای پراکنش وسیعی از اروپا تا آسیا می باشد و در کشور ایران در حوزه های ارومیه خزر و مرکزی ایران وجود دارد. در گذشته فرمهای مهاجر و ساکن در رودخانه تحت عنوان دو زیر گونه شناخته می شدند اما در حال حاضر پژوهشهای صورت گرفته نشان می دهد هر دو فرم آن می تواند در یک جمعیت وجود داشته باشد. در مقاله حاضر وضعیت این گونه در حوضه جنوبی دریای خزر با توجه به نتایج ارایه شده در بالا مورد تحلیل قرار گرفته اند. به نظر می رسد عدم توجه به خصوصیات اکولوژیکی و بیولوژیکی این گونه که شامل جنبه های مختلف سیستماتیک مهاجرت تغذیه و تولید مثل می باشد باعث شده است که برنامه های بازسازی ذخایر به صورتهای مختلف کارایی لازم را جهت حفظ و ازدیاد نسل این گونه نداشته است. در این مقاله سعی شده است ضمن مرور مطالعات گذشته در ایران و سایر کشورهای دنیا و مطالعات میدانه ای انجام گرفته در این پژوهش مفاهیم اکولوژیک موثر در حفاظت و بازسازی ذخایر آزاد ماهیان تعریف شده و کاربرد آن ذکر شود.